

WIELKIE
PYTANIA

GRZEGORZ
SZYMANOWSKI

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania filozofii zakres rozszerzony dla szkoły ponadpodstawowej (LO, Technikum)

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

Warszawa 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek

Recenzja merytoryczna – prof. Radosław Cezary Gwizdon
dr Jan Łukasiuk
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak
Agnieszka Ratajczak-Mucharska

Redakcja językowa i korekta – Altix

Projekt graficzny i projekt okładki – Altix

Skład i redakcja techniczna – Altix

Warszawa 2019

Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Kto może zostać nadczłowiekiem?

Klasa / czas trwania lekcji:

klasa II, czas 3x45 min

Cele:

Po lekcji uczeń:

- a) wyjaśnia pojęcia woli mocy i nadczłowieka;
- b) odróżnia i charakteryzuje postawę apollińską i dionizyjską;
- c) charakteryzuje poglądy i postawy filozofów II połowy XIX w.

Metody/Techniki/Formy pracy

Debata balonowa (proponowane postacie: Nietzsche, Schopenhauer, Marks, Bergson), praca z tekstem, podział klasy na mniejsze grupy (związane z przydzielonymi zadaniami), analiza tekstu źródłowego, sesja posterowa dla podsumowania wyników debaty balonowej. Zadania w debacie przydzielane według potrzeb uczniów z SPE. Sugerowane zastosowanie oceniania kształtującego (OK).

Środki dydaktyczne:

- polecenia do debaty balonowej.
- literatura: Kuziak i in., 2011, s. 230-247; 312-335; Tako rzecze Zaratustra (Przedmowa Zaratustry) Friedricha Nietzschego, Böhm i in., 2016, s. 122-132 i 179-184.
- karteczki dla uczniów (zielone, żółte, czerwone) – do pracy z OK.
- opcjonalnie można wykorzystać 3-4 komputery z dostępem do Internetu lub sprzęt własny uczniów (smartfony). Jeżeli nie korzystamy z pomocy Internetu, niektóre materiały można wcześniej wydrukować.

Opis przebiegu lekcji:

- a) Zapisujemy na tablicy NaCoBeZU: Wiem, czym skończyły się próby wprowadzenia w życie marksizmu i idei nadczłowieka.
- b) Tłumaczymy, na czym polega debata balonowa. Dzielimy klasę na 4 grupy. Rozdzielamy im zadania (instrukcja znajduje się w komentarzu). Rozdzielamy teksty z literatury. Czas na przygotowanie to 45 min.
- c) Poszczególne grupy krótko prezentują swoje postacie, następnie następuje krytyka postaci. Na zakończenie – mowy obrończe. Obowiązują zasady jak podczas debaty oksfordzkiej (np. zakaz chwytów erystycznych).
- d) Uczniowie rozstrzygają, która postać „wyleci” z balonu.
- e) Przez cały czas obserwujemy, czy nie pojawiają się zielone karteczki.

- f) Podsumowuje osoba, która dysponuje „zieloną kartką” (wg zasad OK).
- g) Oceniamy uczniów, uczniowie oceniają się wzajemnie.

Komentarz metodyczny

Zajęcia zostały przygotowane zgodnie z założeniami konstruktywizmu (patrz: program s. 2-3 i bibliografia). Dlatego przygotowany został materiał, którego wykonanie ułatwi samodzielne odkrywanie materiału.

Polecenie do debaty balonowej: Czterech filozofów wraca ze Szwecji balonem: Nietzsche, Schopenhauer, Marks, Bergson. Nagle nad środkiem Bałtyku balon zaczyna gwałtownie tracić wysokość. Już widać białe klify Rugii, ale trzeba pozbyć się jednego z nich, żeby trzech mogło przeżyć. Każdy jednak ma prawo do uczciwego ustalenia własnej przydatności społeczeństwu. Dlatego może odbyć się uczciwy proces.

Wybierzcie więc spośród siebie: postać, obrońcę, dwóch oskarżycieli innych postaci i osobę mierzącą czas. Waszą postacią będzie.....

Zapoznajcie się z materiałami. Na przygotowanie prezentacji postaci macie 45 minut, 5 minut na prezentację własnej postaci, na przygotowanie ataku na inną postać 10 na każdą, 5 minut na przygotowanie obrony własnej postaci. Pamiętajcie, że jeśli wasza postać zginie podczas lotu (czytaj: posłuży za zbędny balast), wraz z nią ulegną zagładzie jej dokonania na polu filozoficznym i politycznym.

Konstruktywistyczna lekcja jest nastawiona na współpracę między uczniami z SPE, mają oni też możliwość wyrażenia swojego zdania w sposób alternatywny. Lekcja jest przygotowana z nastawieniem na kształtowanie kompetencji kluczowych zgodnie ze wskazówkami zamieszczonymi w programie i należy cały czas mieć je na uwadze. W przypadkach uczniów z SPE – wykorzystanie samodzielnej pracy plastycznej ma ułatwić ekspresję. Lekcja jest prowadzona zgodnie z zasadami SUS i OK. Członkowie grup na koniec powinni dokonać oceny koleżeńskiej pracy, zgodnie z założeniami OK.

Bibliografia:

- Kuziak M., Rzepczyński S., Sikorski D., Sucharski T., Tomasik T. (2011) Słownik myśli filozoficznej, Warszawa-Bielsko-Biała, ParkEdukacja
- Böhm-Bawerk Eugen v., Mises Ludwig v., Rothbard Murray, (2016), Marksizm. Krytyka, Wrocław, Instytut Edukacji Ekonomicznej im. Ludwiga von Mises